

EVANGELICKÁ CÍRKEV V BRNĚ

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně I

Betlémský kostel a kostel J. A. Komenského (Červený kostel)
Opletalova 6, 602 00 Brno, tel: 542 211 453, 542 210 332
email: ccebrno1@atlas.cz, <http://www.cervenykostel.cz>
kazatelé: Jiří Gruber a Jana Hofmanová, faráři
seniorátní kazatelé: Jiří Šimsa a Jaroslav Vítek
kurátor: Václav Matoulek, past. pracovnice: Marie Melicharová

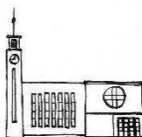
Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně II

Blahoslavův dům, Lidická 79, 602 00 Brno, tel: 541 212 469
email: brno-ii@evangnet.cz, <http://brno-ii.evangelnet.cz>
kazatelé: Martin Horák a Alexandra Jacobea, faráři
kurátor: Jaroslav Kučera, past. pracovnice: Milena Hauserová

Farní sbor ČCE v Brně - Husovicích

Netušilova 26, 614 00 Brno, tel: 545 212 420
email: husovice@evangnet.cz, <http://www.ccehusovice.cz>
kazatel: Štěpán Hájek, farář
kurátor: Vladimír Zikmund

Farní sbor ČCE v Brně - Židenicích

Kostel Jílkova 74, fara Konečného 8, tel: 530 324 052
email: zidenice@evangnet.cz, <http://zidenice.evangelnet.cz>
kazatelka: Radmila Včelná, farářka
kurátor: Miroslav Maňák

Diakonie ČCE - středisko v Brně

Hrnčířská 27, 602 00 Brno, tel: 549 242 279, 541 248 401
email: brno@diakoniecce.cz <http://brno.diakonie.cz>
ředitel: Lenka Svobodová

EVANGELICKÁ
AKADEMIE
BRNO

Evangelická akademie,

Vyšší odborná škola sociálně právní

Opletalova 6, tel: 542 221 741, email: vos@eabrno.cz

Střední zdravotní škola Evangelické akademie

Šimáčkova 1, 542 213 593, email: cszs@eabrno.cz,

<http://www.eabrno.cz>

ředitelka: Hana Svobodová

Setkávání - brněnský evangelický měsíčník. Ročník 2017 (XIX). Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jiří Gruber, Martin Horák. Obálka Iva Tůmová. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Doporučená cena jednotlivého čísla 15 Kč. Roční předplatné 150 Kč, sponzorské 200 Kč. Redakce: 602 00 Brno, Opletalova 6. Vychází 10x ročně.

Kdo je v Brně DOMA?

Milí čtenáři Setkávání,

před dvěma lety jsme v úvodníku našeho časopisu psali o přistěhovalcích nově přicházejících do Evropy. Od té doby se situace zásadně nezměnila.

Nezměnila se ani v tom, jak o situaci informuje výrazná část českých médií. Nepřipomínají, že lidé „migrovali“ odedávna a že naši slovanští předci kdysi přišli odněkud od Kavkazu a vytlačili či přečíslili zdejší keltské obyvatelé. Neslyšíme z médií o tom, že kořeny současné přistěhovalecké vlny sahají do koloniálních dob: naše země sice mezi kolonizátory nepatřila, nicméně z hospodářského rozmachu nastartovaného kolonizací jsme měli také významný prospěch. Nečteme o tom, že v devadesátých letech se v naší zemi usadilo několik desítek tisíců příchozích ze zemí bývalé Jugoslávie, zčásti muslimů, a naše veřejnost to v podstatě nezaznamenala.

V každém případě, ačkoli množství lidí přicházejících do Evropy neklesá, v naší zemi stále zástupy cizinců nepotkáváme. A to ani na ulicích Brna, moravské metropole. Při setkání s jednotlivci nebo rodinami, kteří své doma hledají u nás, se naše obecné představy o přistěhovalcích proměňují. Zažil jsem to při setkání, které v Brně připravila Diakonie ČCE v rámci svého projektu DOMA. Na setkání přišla rodina z Čechenska s postiženým dítětem, které by v jejich zemi nemělo šanci na lékařskou péči, další rodina také s postiženým dítětem v podobné situaci. A pak dva tři Číňané, kteří jsou na útěku před šikanováním a stíháním pro křesťanskou víru ze strany čínských úřadů.

Šlo o jedno z řady setkání, která už v Brně proběhla. Celý projekt chce poskytovat odbornou pomoc a podporu lidem, kteří také chtějí v naší zemi žít, a pomoci jim také v navazování kontaktů s místními. V Brně jim vedle toho například pomáhá s doučováním češtiny, úkol, ke kterému se zavázal náš stát, ale nedělá v této věci v současné době nic.

Kdo by se chtěl s lidmi, přicházejícími do našeho města, potkat, je zván na setkání, která Diakonie pořádá; v Brně probíhají zpravidla v Blahoslavově domě. A kdo by se do projektu DOMA chtěl sám aktivněji zapojit jako dobrovolník, může se obrátit na sestru Magdalenu Rausovou (730 195 077), která je koordinátorkou tohoto programu pro Jihomoravský kraj.

Martin Horák

Konfirmace v Husovicích

V neděli 18. 6. 2017 se konala v husovickém sboru konfirmace. Konfirmováni byli Dita Horáková a David Procházka, kteří toho dne během bohoslužeb prokázali znalosti Písma, církve, dějin a mnohého dalšího. Vzhledem k tomu, že konfirmandi byli výborně připraveni, a to díky faráři Štěpánu Hájkovi, který se jim celý rok věnoval, ale samozřejmě také díky své vlastní učenlivosti a snaživosti, mohli jsme všichni po bohoslužbách oslavit začátek plnohodnotného členství milých konfirmandů v církvi. Slavnost konfirmace tedy dále po bohoslužbách pokračovala na dvorku, toho dne prosluněném paprsky blížícího se léta a naplněném (kromě bohaté hostiny) všeobecnou radostí a veselím.

Eliška Procházková

foto: Ben Skála

Pavlova misijní cesta na Blažkov (sbor Brno I)

V druhém srpnovém týdnu se na Blažkov sjelo asi padesát účastníků ze sboru Brno I. (a nejen z něj) ve věku od dvou do sedmdesáti let. Běh začínal v sobotu a v neděli poté jsme šli do kostela do Blažkova, kde se k nám přidal ještě další tábor. Bohoslužby měla sestra farářka Jana Hofmanová. Byly vlastně již začátkem celotýdenního programu o Pavlových misijních cestách. V průběhu bohoslužeb měli dobrovolníci možnost předvést, jak mohl Pavel cestovat do Damašku. Objevilo se plížení, běh, válení sudů...

V pondělí začal program pobožností (zpívání, modlitba, úvod do programu a jedna píseň z nového zpěvníku), po které jsme se rozdělili do tří skupin na předškoláky, školáky a dospělé. Nejmenší skupinku měla na starosti Iva Oukropcová s pomocnicí Barčou Kunderovou, pro školáky si program připravila mládež pod vedením Báry Popelářové a Jany Grombříkové a dospělí zůstali se sestrou farářkou. Z programu pro školáky (kam jsem patřila) vzniklo dost hlášek, např.: „Víte, co ulehčí nám práci? Budeme si říkat pohřebáci!“ – při převozu „ukamenovaného Pavla z Lystry“ na kárce.

Ve středu jsme vyrazili na výlet. Nejdřív jsme dojeli auty do Jimramova a navštívili jsme výstavu Karafiátových Broučků. Po prvních deseti minutách chůze jsme objevili úžasné hřiště, kde jsme zůstali dalších dvacet minut. Poté byly naším cílem Prosíčky, odkud byl nádherný výhled. A hurá dolů a zase nahoru na zříceninu hradu Štarkov. Byla docela rozlehlá a dala se krásně

prolázat. Sešli jsme dolů a pak přímo po silnici do Jimramova. Cestou jsme si osvěžili nohy v říčce. Bylo to bezva. Na večeri byla výborná pizza.

Ve čtvrtek večer jsme si opékali na ohni všechno možné (i nemožné). My děti z prostřední skupiny jsme v něm spálili „kouzelnické svítky“, čímž začala napínavá noční hra.

V pátek byla po večeri a klasickém večerníčku bohoslužba, a protože přšelo, tak byla v jídelně. V sobotu nám už nezbylo nic jiného, než se sbalit a připravit tábořiště pro další táborečky. Myslím, že se běh vydařil, a těším se na další.

Anča Oukropcová

A na co vzpomínají další účastníci?

Na Blažkově se mi líbil večerníček - Bob a Bobek. Hrály jsme ho s Aničkou Oukropcovou - já jsem hrála Bobka a Anička Boba. Pomáhala nám Bára Kunderová - Píďa. Vymýšlely jsme jednotlivé díly, ale někdy nebylo lehké nové téma vymyslet. Příprava byla náročná obzvláště před prvním představením, protože jsme musely ještě vyrobit papírové uši, abychom byly správní králíci.

Když jsme hrály poprvé, neměly jsme ještě moc představu, jak to nachystáme, ale zvládly jsme to! Jednotlivé díly se jmenovaly Bob a Bobek na výletě, Ve škole, Sněhulák a U babičky.

Anežka Syptáková

Za chatkami na začátku hustého smrkového lesa stál první, nejnižší postavený bunkr celý z větví a soušek s velkou zásobou šišek. Kousek nad ním byl další bunkr celý pokrytý mechem s dřevěnou kostrou. Nejvyšší bunkr měl stěny ze šásí, ale byl připevněný na stromy provazy. Hodně jsme je vylepšovali a hráli šiškovky.

Ben a Dan Oukropcovi

Blažkov Brno II

Vysočínské tábořiště poblíž obce Blažkov se na začátku srpna opět po roce rozezvučelo jásotem blahoslaváckých dětí. Slunečné počasí doplněné skvělou kuchyní lákalo k letnímu lenošení. Tyhle představy vzaly ale za své hned druhý den, kdy se parta chlapů pustila do skácených stromů a zaplnila dřevník rozštípaným dřevem.

Na odpočinek a sportovní relaxaci se i tak čas našel. Výpravy k Bobrůvce, vodní radovánky a honba za pokladem nadchly nejen děti. Před spaním děti mohly zhlédnout večerníček, u něhož se skvěle bavili i dospělí. Později, když už děti spaly, nás večerní programy zavedly do středověku Johna Wycliffa, psychologie pohádek, nebo jsme si po odborném výkladu vyzkoušeli napsat vlastní žalm. Nechybělo ani loni tolik úspěšné bubnování.

Věříme, že letošní Blažkov se zařadí mezi ty, o kterých se hodně povídá, a při vzpomínkách se nám vybaví nejen vůně kuchyně, lesa, dětské hlaholení, ale hlavně přátelská atmosféra a pohoda.

Michal Marek

Lovětín 2017

Letos na přelomu července a srpna se konal již tradiční vřešťanský tábor v Lovětíně. Naši vřešťani se tentokrát ocitli v Egyptě pod nadvládou faraona, který je držel jako otroky, naštěstí však přišel Mojžíš a jejich pouť za svobodou mohla začít. Byli rozděleni do čtyř vyrovnaných skupin, ve kterých se snažili následovat Mojžíše, jak nejlépe dovedou. Plni odhodlání přesvědčovali faraona, aby je propustil, vydali se na cestu pouští a nakonec společně porazili Jericho. Cestou nás zde provázelo pěkné počasí a dobrá nálada, o kterou se zasloužili všichni vedoucí a hlavně spolek v kuchyni v čele s osvědčenou kuchařkou Mášou a dvěma zručnými kuchtíky.

Nechyběl tu ani farář Štěpán, který nás každé ráno ponořil hlouběji do příběhu vyvedení z Egypta, a ani fotograf Ben, který celou akci řádně zdokumentoval.

Tuto akci jsme si všichni náramně užili a plni vzpomínek se těšíme na další rok.

Tomáš Procházka
foto Ben Skála

Brno I – Křesťanská služba

Bratry a sestry ve sboru Brno I, kteří mají zájem o návštěvu či rozhovor, navštěvuje příležitostně a ochotně křesťanská služba našeho sboru. Jedna z milých návštěv letos v létě proběhla také u paní Blahoslavy Ondrové při příležitosti jejích 102. narozenin. Společně s ní a s její dcerou jsme prožily pěkné dopoledne při rozhovoru a kolem stolu a slavily jsme společně bohoslužbu s večeří Páně. Bohu díky za takové společenství i za tak milou a vzácnou společnost, jakou v sestře Ondrové nalézáme. O požehnání pro ni i pro její blízké jsme společně prosily. (Na fotografii farářka Jana Hofmanová, pastorační pracovnice Marie Melicharová, oslavenkyně Blahoslava Ondrová.)

Marie Melicharová, Jana Hofmanová

Katolická charismatická konference

Dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Ez 36,26

Prvního ledna čtu tento verš v Heslech JB a raduji se nad ním. Tolik zaslíbení pro nový rok, co má asi Pán připravené, co nám touží letos dát, jak se nově setkat, obnovit, probudit - to vše a mnohé další přece heslo na rok zahrnuje. To bylo v zimě.

Teď je léto, verš z 1. ledna je lehce překryt mnohými jinými - a přece: první den katolické charismatické konference čtu tento verš na velikém plátně nad pódiem. Ještě nezazněla ani úvodní přednáška Katky Lachmanové o tom, jak právě tento verš souvisí s letošním 50letým výročím hnutí charismatické obnovy, a já už žasnu nad cestami Ducha - jak si nádherně vane, kam chce - církevní hranice Jej rozhodně neohraničují. Je nad mé chápání, jak může souviset výběr verše zástupci CHO a losování zástupců JB, ale raduji se. Znovu silně vnímám, že Duch je jeden, Bůh je jeden. Smíme tvořit jedno společenství, kde působí On to, co chce, a nikdo se neptá, na který „církevní folklór“ jsi zvyklý. Díky Bohu!

Už to začíná - písně, chvály, modlitby. Ztišení navzdory příjmovému rumrajchu. Zastavuji se i fyzicky, připojuji k modlitbě tam, kde zrovna jsem, jak prosté. Pak si hledám místo. Než ho najdu, sama jsem nalezena blízkými přáteli, už nemusím nic hledat. Podaná ruka, úsměv, kousek karimatky, už jsem tu mezi svými. Úvodní slovo si bere Katka Lachmanová. Jaké nejrůznější podoby může mít setkání s Duchem svatým, jakými podivuhodnými cestami vodí svůj lid. Jaká touha, moc, kolik nového. Toužím i já? Očekávám? Mám otevřeno?

První část přednášky končí, mám pocit, že cosi ještě chybí doplnit, doříct. Asi to bude v druhé části po přestávce, kdy bude dle programu přednáška pokračovat. Bylo. Druhou část svého vzácného přednáškového prostoru Katka předala po lidsku Vojtěchu Kodetovi a Chapele, ve skutečnosti však ještě vyššímu vedení - Duchu. Druhá část přednášky totiž nebyla, místo ní byl prostor pro modlitbu. Vždyť jde o Ducha, ne o lidská, pečlivě připravená slova. Dochází mi, že o toto jde - dát prostor Jemu. Vyznat svou slabost, uzavřenost, zraněnost, lenost, touhu držet si svůj klídek, zvyk, bezpečíčko. Vyznat i touhu po Životě, se kterým se bez Něj minu. Prosit o odvahu otevřít se, pozvat Jej dál. Vyznat jej jako svého Pána - po kolikáté už a přece naplno, nově, právě teď. A chválit. Nehledět už na své neschopnosti, ale na Něj. On není menší mojí malostí, On si vždy zaslouží chválu. „*Toužím Tě milovat celým svým srdcem... Jsi můj Král... Jsi můj štít, má pásá...*“

Najednou je poledne. Opět nohama na zemi, opět v několikatisícovém davu. A přece nalézáme další známé - inu, svět je malý a o náhody v něm není nouze.

Konference pokračuje, já mířím ke svým domů. Bude třeba ledacos udělat, někoho navštívit. A možná zrovna i tam bude moci vanout onen Duch, který je přece jeden, a vane, kam chce.

Děkuji za ten čas, který jsem zde mohla být. Víím, že pro Boha není problém naplnit jakkoli dlouhý či krátký čas svou přítomností. On slyší a jedná. Věřím, že žehná těm, kteří zůstali naslouchat na výstavišti a jistě uslyší to, co

potřebují. Věřím, že působí i mimo tento areál. Jen ty naše dveře kéž zůstanou otevřené - a když zjistím, že se nějakým nesvatým průvanem přibouchly, mohu je vždycky otevřít pro toho nového Ducha.

Vždyť: „Otevřel jsem před tebou dveře a nikdo je nemůže zavřít...”

Končím psaní. S Ním však končit nechci. Kéž zůstává s námi a my s Ním.

Iva Oukropcová

Vzpomínka na Kirchentag 2017

Slovo dalo slovo a skupinka evangelíků z Brna-Husovic se přihlásila na zájezd organizovaný Ekumenickou radou církví v ČR, a sice na 36. evangelický Kirchentag (církevní sněm). Evangelický Kirchentag se koná v Německu jednou za dva roky, vždy v jiném městě. Poslední roky to byl Stuttgart, Hamburk, Drážďany a Kolín nad Rýnem. Tentokrát se Kirchentag konal v Berlíně ve dnech 24.-28. května 2017 a jeho heslem byl verš z Bible: Ty mě vidíš (1. Mojžíšova 16,13).

Po příjezdu dostal každý účastník složku s objemnou nabídkou programů, plánem města a schématem MHD a dále průkazku, která opravňovala k ubytování, cestování po městě zdarma a k návštěvě programů.

Zahájení Kirchentagu se odehrávalo na třech místech současně – u Braniborské brány, na Náměstí republiky a na Četnickém náměstí (Gendarmenmarkt). Ke společné bohoslužbě se zde sešlo mnoho tisíc křesťanů. Připraveny byly brožurky s texty modliteb a písní, takže se každý mohl aktivně účastnit. Slunce pomalu zapadalo a shromáždění se spojilo v jednom duchu. Po tomto krásném úvodu následoval Večer setkání, kde na několika pódii probíhal další program a koncerty. Lidé se rozptýlili po městě, na ulicích byl i pestrý výběr občerstvení včetně vyhlášených bratwurstů či kebabu. Naše skupina večer zakončila u řeky závěrečným ztišením při svíčkách.

Dalším z center akcí bylo berlínské výstaviště. Překvapivé bylo, kolik lidí má zájem navštívit „veletrh“ s tématem křesťanství. Opravdu areál výstaviště byl jako jedno velké mraveniště. Všechno bylo výborně zorganizováno - každý pavilon měl určité téma: představení různých církví z celého světa (zde i náš stánek ERC), fair trade, poutě (příručky pro poutníky např. do Jeruzaléma, Santiago de Compostela nebo 7 základních německých tras), pomoc lidem z třetího světa, Bible a církevní literatura, diskusní fóra, výstavy fotografií, výuka tanců a mnoho dalšího. Zaujal nás i stánek odpočinku, kde bylo připraveno několik čistě povlečených lůžek pro návštěvníky, kteří si potřebují na chvíli zdřímnout.

Z výstaviště jsme jeli zpět do centra, kde byl zvláštním hostem Kirchentagu bývalý prezident Spojených států amerických Barack Obama. V debatě s Angelou Merkelovou prozradil, že jeho hlavním cílem je nyní umožnit vzdělání všem mladým lidem, i těm, pro které je to zatím z nějakého důvodu nedosažitelné, protože v mladé generaci vidí naději do budoucna.

Akci provázela přísná bezpečnostní opatření, za což jsme byli i vděční. Už před cestou do Berlína určitě každého napadla myšlenka, zda v době častých teroristických útoků je vůbec bezpečné takou akci pořádat a účastnit se jí. Přes naše obavy jsme však Berlín poznali jako přátelské, bezpečné kosmopolitní město. Bylo příjemné chodit a dívat se. Prošli jsme se od Braniborské brány kolem zrekonstruované budovy Říšského sněmu, ulicí Pod lipami až k Muzejnímu ostrovu a dál přes řeku Sprévu až na Alexander Platz. Viděli jsme, kde stávala berlínská zeď, která město v dobách totality dělila na západní a

východní část. Dnes je zde galerie pod širým nebem a umělci z celého světa vyzdobili šedé panely svými díly.

Dalším z výrazných zážitků byl společný česko-německý večer s bohoslužbou v berlínském kostele Johannisthalkirche. Součástí večera bylo také hudební vystoupení Tomáše Najbrta a občerstvení s českými specialitami. I tady jsme byli přátelsky přijati a cítili jsme se zde jako doma. Potvrdilo se to, co na Kirchentagu často zaznívalo, totiž, že na každého člověka bychom se měli dívat se zájmem a bez předsudků a ptát se ho, odkud přichází, kam směřuje, co umí a jak bychom mohli spolupracovat.

Kirchentag byl zakončen velkolepou závěrečnou bohoslužbou s večerí Páně na louce u Lutherova města Wittenberku, kde se slavilo také výročí 500 let reformace.

Příští Kirchentag se bude konat v Dortmundu ve dnech 19.-23. června 2019. Zajeďte se podívat, určitě nebudete zklamaní.

Dita Staňková

ESBU 2017

Ekumenické setkání s Biblií a uměním slavilo letos již 25. výročí svého vzniku a konalo se ve dnech 16.-22. července v Jánských Lázních. Sjelo se k němu 75 účastníků, většinou seniorského věku, ale i několik lidí mladších, kteří se netajili překvapením, jak kvalitní a náročný program přípravný výbor vymyslel a zajistil. Tématem ESBU letos bylo: Potřebujeme nové „mesiáše“? a v podtextu byl verš J 6,68 - Petr se ptá Ježíše: "Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života."

Každé ráno bylo zahájeno malým biblickým zamyšlením, které postupně připravili přítomní faráři ČCE Miloslav Vašina, Michael Otřisal, Věra Lukášová, CČH Petra Tamchynová, ČRK Václav Vacek. Hlavní přednášky měli Zdeněk Vojtíšek na téma: Mesiášská hnutí dneška, Jeroným Klimeš na téma: Křesťanství, vztahy a sex, Jan Sokol na téma: Jak si mesiáše představujeme a co od něho očekáváme?, Joel Ruml hovořil na téma: Církev a politické angažmá, Michael Žantovský na téma: Rozlomená společnost - hledá mocného zachránce? Jana Hradílková nás neformálním způsobem informovala o tématu: Proč a jak se stát aktivistou. Všechny přednášky byly nanejvýš zajímavé díky živému a osobně angažovanému projevu přednášejících, navíc obohacenému promítanými obrázky a grafy. Kromě slyšeného bylo možné též vstoupit do následné diskuse, což někteří účastníci, mezi nimi zvláště Jiřina Šiklová, rádi využívali.

Po dobrém obědě bylo tříhodinové volno, které se dalo využít k odpočinku nebo vycházkám po okolí. Někteří si vyjeli lanovkou na Černou horu, jiní jeli turistickým vláčkem k nově otevřené atrakci, kterou je stezka v korunách stromů. Kdo ji absolvuje, je odměněn krásným výhledem do všech stran. Ve středu jsme místo přednášek měli celodenní výlet, tentokrát do Broumova a okolí. Navštívili jsme také modlitebnu ČCE v Broumově s interiérem dle návrhu M. Rady a od jeho přítomné manželky jsme se dozvěděli bližší informace o realizaci přestavby.

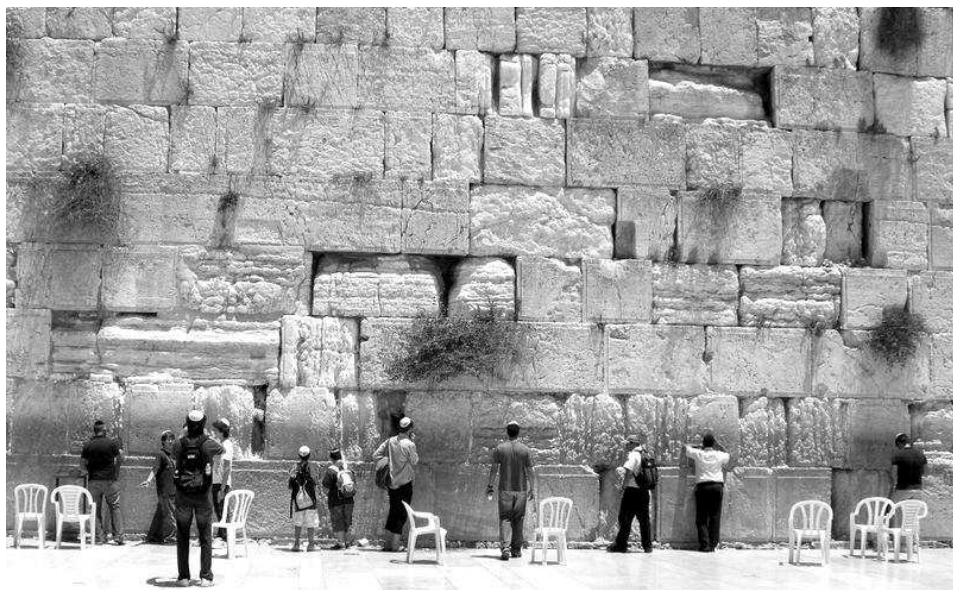
Večery nabízely také zajímavé programy. Hned v pondělí proběhla vernisáž výstavy obrazů malířky S. Šmidové. Výstava byla po celý týden instalována v kostele a v průběhu dalších dnů ji navštívilo mnoho lázeňských hostů. Na úterní večer byla pozvaná hudební skupina Augenblick, která pod vedením evangelického faráře Tomáše Molnára hraje a zpívá zejména židovské písně. Po dva večery nám Michael Otřísal, který také celý týden moderoval, případně i filmoval, promítl dva zajímavé filmy. Čtvrteční večer se už tradičně konala ekumenická bohoslužba s vysluhováním večere Páně. Tentokrát ji připravil Joel Ruml s katolickým knězem Václavem Vackem. Poslední večer proběhla osvědčená garden party, při níž nás kreativní účastníci pobavili svými výstupy.

Součástí týdenního programu byla i tzv. valná hromada, která tentokrát volila i členy přípravného výboru pro další období. Svou spokojenost a obdiv k práci stávající komise stvrdili přítomní opětovným zvolením týchž členů, a tak se můžeme těšit, co nám připraví pro příští rok pod vedením sestry Lídy Jánské a Michaela Otřísala.

Jana Slámová

BIBLICKÁ PŘÍRODOVĚDA

Kámen – I. díl

Palestina je země převážně kamenitá a lidé se s tímto materiálem setkávali na každém kroku. Jednalo se zejména o bílý vápenec, který sloužil jako stavební materiál při stavbě domů, hradeb, královských paláců, chrámu, ale i ohradních zdí. Snadná dostupnost této suroviny vedla k tomu, že se cihly používaly spíše výjimečně, na rozdíl od oblasti Mezopotámie, kde je naopak kámen vzácný.

Dnešní návštěvník historického Jeruzaléma má vizuálně podobný dojem města z bílých kamenů, jaký mohli mít lidé ve starověku, i když jde většinou o kamenné stavby z 19. století. Na obrázcích je ovšem opěrná zeď jeruzalémského chrámu z dob Herodových - dnes zvaná zeď nářků.

Gn 11,3 Tu si řekli vespolek: "Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme." Cihly měli místo kamene a asfalt místo hlíny.

Ž 102,15 Vždyť tvým služebníkům je v něm (v Jeruzalémě) milý každý kámen a nad jeho sutinami je přepadá lítost.

Kamení roztroušené po polích se muselo každý rok vybírat a vršilo se na hromadách, které pak posloužily nejen při stavbách, ale také jako střelivo do praků a obléhacích strojů.

Iz 5,1 "Můj milý měl vinici na úrodném svahu. Zkypřil ji, kameny z ní vybral a vysadil ušlechtilou révu.

Kaz 3,5 Je čas kameny rozhazovat i čas kameny sbírat.

Př 24,30 Šel jsem kolem pole muže lenivého, kolem vinice člověka bez rozumu, a hle, byla celá zarostlá plevelem, celý její povrch pokrývaly kopřivy a její kamenná zeď byla pobořena.

Kamení dokonce sloužilo jako příměr něčeho, co nelze ani spočítat, protože je všude kolem.

Jb 5,23 Budeš mít smlouvu s kamením na poli a polní zvěř bude žít pokojně s tebou.

2 Pa 9,27 Král Šalomoun měl v Jeruzalémě stříbra jako kamení.

Obyčejné domy se stavěly z kamenů většinou na sucho a mezery se vyplňovaly hlínou. Zajímavý je popis čištění domu, aby z něho byla odstraněna nákaza.

Lv 14,41 Dům oškrabou uvnitř dokola a hlínu, kterou oškrabali, vysypou ven za město na místo nečisté. Pak vezmou jiné kameny a nahradí ony kameny a vezmou jinou hlínu a vymažou dům.

Královské paláce a chrámy se stavěly z velkých, na míru řezaných kvádrů a prokládaly dřevem (Ez 6,4). Takové stavby vyžadovaly práce odborníků, které se Izraelci většinou najímali v okolních zemích (2 Sa 5,11). Tyto stavby byly vnímány nejen jako pevné, ale také krásné, takže zamilovaný muž neváhal k hradební věži přirovnat šperky ozdobený krk své milé.

1 Kr 5,31 Král přikázal, aby se do základů chrámu dávaly kvádry; proto lámali veliké kusy ušlechtilého kamene.

1 Kr 7,9 Všechno uvnitř i zvenčí (královského paláce) bylo z ušlechtilého kamene, z kvádrů řezaných na míru pilou, a to od základu až k horním okrajům a od vnějšku až do velkého nádvoří.

Pís 4,4 Tvé hrdlo je jak Davidova věž z vrstev kamene zbudovaná, tisíc na ní zavěšeno štítů, samých pavéz bohatýrů.

Profese kameníků a jejich pomocníků byla namáhavá a nebezpečná. Kameny byly těžké, bylo třeba je přemísťovat a snadno docházelo ke zraněním. Ale ještě těžší než kámen je trápení, které si lidé způsobí mezi sebou.

1 Pa 22,2 David poručil soustředit ty, kdo pobývali v izraelské zemi jako hosté, a udělal z nich lamače, kteří připravovali kvádry pro stavbu Božího domu.

1 Kr 5,29 Šalomoun měl také sedmdesát tisíc nosičů břemen a osmdesát tisíc kameníků v horách.

Kaz 10,9 Kdo láme kámen, přichází k úrazu, kdo štípe dříví, je při tom ohrožen.

Př 27,3 Těžký je kámen, písek má váhu, ale hoře, jež působí pošetilec, je těžší než obojí.

Speciálně uzpůsobené kameny sloužily v domácnosti při pečení chleba, při mletí mouky nebo jako závaží. Pomocí kamenů se rozděloval oheň a v dávných dobách sloužil ostrý kamenný úlomek jako nůž, což se ještě dlouho zachovávalo při obřizce. Kamenné nástroje byly ovšem považovány za něco minulého a přežitého. Tak jako dobu kamennou vystřídala doba železná, pozná Izrael v budoucnu vládu spravedlnosti a pokoje.

1 Kr 19,6 Vzhlédl, a hle, v hlavách podpopelný chléb, pečený na žhavých kamenech, a láhev vody. Pojedl, napil se a opět ulehl.

Dt 24,6 Nikdo nesmí zabavit mlýnské kameny, spodní ani běhoun, neboť takový člověk jako by zabavil sám život.

Joz 5,3 Jozue si tedy zhotovil kamenné nože a obřezal Izraelce u Pahorku předkožek.

Iz 60,17 Místo bronzu přinesu zlato a místo železa přinesu stříbro, místo dřeva bronz a místo kamení železo. Za dohlážitěle ti dám pokoj a za poháněče spravedlnost.

Velké kameny sloužily od nepaměti jako označení pozemků, rozcestí, nebo jako milníky. Díky nim mohli lidé cestovat, ale také se podle nich vrátit domů a obrazně i k Hospodinu.

Dt 19,14 Neposuneš mezník svého bližního, kterým předkové vymezili tvůj dědičný díl, ježž zdědíš v zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh, abys ji obsadil.

Jr 31,21 Postav si milníky, vztyč ukazatele, zamysli se nad cestou upravenou, nad cestou, po níž jsi chodila. Vrať se, izraelská panno, vrať se do těchto svých měst! Jak dlouho budeš pobíhat sem a tam, dcero odpadlice? Hospodin stvoří na zemi novou věc: žena se bude ucházet o muže.

Největší kameny, s nimiž mohlo pohnout jen několik mužů společně, sloužily jako zámky k uzavírání studní, cisteren, hrobů nebo vězení.

*Gn 29,2 Jákob spatřil v poli studni, u níž odpočívala tři stáda ovcí. Na jejím otvoru byl **veliký kámen**. Když přihnali všechna stáda, odvalovali kámen z otvoru studně a napájeli ovce; potom zase kámen přivalili zpět na otvor studně.*

*Da 6,18 Donesli jeden **kámen a položili ho na otvor jámy**. Král jej zapečetil pečetním prstenem svým a pečetními prsteny svých hodnostářů, aby se v Danielově záležitosti nedalo nic změnit.*

*Mt 27,59 Josef Ježíšovo tělo přijal, zavinul je do čistého plátna a položil je do svého nového hrobu, který měl vytesaný ve skále; **ke vchodu hrobu přivalil veliký kámen a odešel**.*

Kámen patřil svou hmotností k nejtěžším předmětům, s nimiž se lidé běžně setkávali. Když spadl do vody, zavřela se nad ním hladina a nedal se již vylovit. Utopený kámen proto sloužil jako obraz definitivního konce.

*Ex 15,5 Tůně propastné je zavalily (egyptské vojsko), **klesli do hlubin jak kámen**.*

*Neh 9,11 Rozpoltil jsi před nimi moře a oni (Izraelci) prošli mořem po suchu; ale jejich **pronásledovatele jsi uvrhl do hlubin jako kámen do dravých vod**.*

*Jr 51,63 Až skončíš předčítání z této knihy, **přivaž k ní kámen a hod' ji doprostřed Eufratu**.*

*Mt 18,6 Kdo by svedl k hříchu jednoho z těchto nepatrných, kteří ve mne věří, pro toho by bylo lépe, aby mu **pověsili na krk mlýnský kámen a potopili ho do mořské hlubiny**.*

*Zj 18,21 A jeden silný anděl pozvedl balvan, **těžký jako mlýnský kámen, vrhl jej do moře** a zvolal: "Tak rázem bude svržen Babylón, to veliké město, a nebude po něm ani památky.*

Kámen dlouho sloužil jako bojový nástroj a Izraelci byli v jeho ovládnání skutečnými mistry a účinně používali kamenných praků i v dobách, kdy už se válčilo železem (1 Pa 12,2).

*Sd 20,16 Ze všeho toho lidu bylo sedm set vybraných mužů leváků; **každý z nich vrhal kameny prakem navlas přesně a neminul se**.*

*1 Sa 17,49 David sáhl rukou do mošny, **vzal odtud kámen, vymrštil jej z praku a zasáhl Pelištejce do čela. Kámen mu prorazil čelo a on se skácel tváří k zemi**. Tak zdolal David Pelištejce prakem a kamenem, zasáhl Pelištejce a usmrtil ho, aniž měl v ruce meč.*

*2 Pa 26,15 Král Uziáš v Jeruzalémě zhotovil důmyslně vymyšlené válečné stroje; ty byly na věžích a cimbuřích **k vrhání střel a velkých kamenů**.*

Mojžíšův zákon rozlišoval úmyslné i neúmyslné úrazy způsobené kameny.

*Nu 35,17 Jestliže někdo uchopí **kámen, kterým může přivodit smrt**, a udeří někoho, takže zemře, je to vrah a vrah musí zemřít.*

*Nu 35,23 Jestliže někdo z nepozornosti **nechá na někoho padnout kámen, který může přivodit smrt**, takže ten člověk zemře, přitom však mu nebyl nepřitelem a nechystal mu nic zlého ... umožníte mu odejít do jeho útočištného města.*

Starověk znal i zvláštní trest, kterým stíhal nejtěžší zločiny. Podstata kamenování spočívala v tom, že se odsouzeného při výkonu trestu nikdo nedotkl, ale přitom se na jeho exekuci podílela celé pospolitost. Každý její člen si tak měl uvědomit, jak závažný zločin se stal. Hromada kamení, která se nakupila na jeho hrobě, byla znamením i pro budoucí pokolení. Tento trest byl ovšem výjimečný a týkal se například šíření modlářství (Akán) a vzpoury (Abšalom).

*Ex 19,13 Nedotkne se ho žádná ruka, **bude ukamenován nebo zastřelen**. Ať je to dobytče nebo člověk, nezůstane naživu.*

*Dt 13,11 **Budeš ho kamenovat, dokud nezemře**, protože tě usiloval odvést od Hospodina, tvého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.*

*Joz 7,25 Jozue řekl: "Zkázu, kterou jsi uvalil na nás, nechť uvalí Hospodin v tento den na tebe." **Všechn Izrael jej kamenoval; spálili je a zaházeli je kamením. Navršili nad ním velkou hromadu kamení; je tam až dodnes**. A Hospodin upustil od svého planoucího hněvu. Proto se to místo jmenuje Emek Akór (to je Dolina zkázy) až dodnes.*

*2 Sa 18,17 Abšalóma vzali, hodili ho v lese do veliké strže a **navršili na něj převelikou hromadu kamenů**. Celý Izrael se rozutekl, každý ke svému stanu.*

Kamenování zná ještě doba novozákonní. Hrozilo Ježíšovi i ženě přistižené při cizoložství. Pod přívalem kamenů zahynul diakon Štěpán. Pouze apoštol Pavel je zázrakem přežil.

*J 10,31 Židé se opět **chopili kamenů, aby ho ukamenovali**. Ježíš jim řekl: "Ukázal jsem vám mnoho dobrých skutků od Otce. **Pro který z nich mne chcete kamenovat?**"*

*J 8,5 V zákoně nám **Mojžíš přikázal takové kamenovat**. Co říkáš ty?" Tou otázkou Ježíše zkoušeli, aby ho mohli obžalovat. Ježíš se sklonil a psal prstem po zemi. Když však na něj nepřestávali naléhat, zvedl se a řekl: "**Kdo z vás je bez hříchu, první hod' na ni kamenem!**"*

*Sk 7,59 **Když Štěpána kamenovali**, on se modlil: "Pane Ježíši, přijmi mého ducha!"*

Sk 14,19 Tu se tam objevili Židé z Antiochie a Ikonía, strhli lidi na svou stranu a **začali Pavla kamenovat**. Když mysleli, že je mrtev, vyvlekli ho z města. Ale učedníci ho obstoupili a on vstal a vrátil se do města.

2 Kor 11,25 Třikrát jsem byl trestán holí, **jednou jsem byl kamenován**, třikrát jsem s lodí ztroskotal, noc a den jsem jako trosečník strávil na širém moři.

Nekamenovali se však jen lidé, ale celá města. Házet po někom kamení znamenalo pohrdání a prokletí. Král David to však strpěl jako Boží trest za to, že protežoval Abšáloma, který ho nakonec zradil.

2 Kr 3,19 „Vybijete každé opevněné město, všechna nejlepší města, vykáčíte všechno dobré stromoví a **zasypete všechny vodní prameny a každý dobrý díl půdy znehodnotíte kamením**.”

2 Sa 16,13 David se svými muži pokračoval v cestě a Šimeí se ubíral podle něho po svahu hory, **šel a zlořčil a házel po něm kamení a metal prach**.

Protože byl kámen mimořádně trvanlivý materiál, sloužil ve starověku k trvalému zpřítomnění bohů a králů. Izrael ovšem nesměl mít žádnou takovou kamennou sochu, protože by to znamenalo, že si Boha můžeme přitesávat - tj. přizpůsobit svým požadavkům a potřebám.

Lv 26,1 Ve své zemi si nebudete dělat bůžky, ani si nevztyčíte tesanou sochu nebo posvátný sloup, ani **nepostavíte přitesaný kámen**, jimž byste se klaněli. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

Sk 17,29 Jsme-li tedy Božími dětmi, nemůžeme si myslet, že božstvo se podobá

něčemu, co bylo vyrobeno ze zlata, stříbra **nebo z kamene** lidskou zručností a důmyslem.

Proto musel být Hospodinův oltář postaven z neotesaných kamenů. A když stavěli chrám, musely se kameny otesávat ještě v lomu. To vše proto, aby bylo zřejmé, že nejde o lidské dílo (Dt 27,5).

*Ex 20,25 Jestliže mi budeš dělat **oltář z kamenů, neotesávej je**; kdybys je opracoval dlátem, **znesvětil bys je**.*

*1 Kr 6,7 Když byl budován Hospodinův dům, **budovali jej z kamene opracovaného již v lomu**. V domě nebylo při budování slyšet kladivo ani dláto, vůbec žádné železné nástroje.*

Velké, navršené valy nebo úmyslně vztyčené kameny sloužily jako připomenutí významných událostí nebo ke zdůraznění výjimečnosti určitého místa. Kámen v takovém případě sloužil jako trvalý svědek toho, co se tu kdysi stalo, případně co kámen „slyšel“, že bylo lidmi na tomto místě slíbeno. Takové kameny měly často i jméno a stávaly se tak historickou pamětí v dobách, kdy chyběly památky písemné.

Gn 28,18 Za časného jitra vzal Jákob kámen, který měl v hlavách, a postavil jej jako posvátný sloup; svrchu jej polil olejem. Tomu místu dal jméno Bét-el (to je Dům Boží). Původně se to město jmenovalo Lúz.

*Gn 31,45-49 Jákob vzal tedy **kámen a vztyčil jej jako posvátný sloup**. Svým bratřím řekl: "Nasbírejte **kameny**." **Vzali kameny, udělali val** a na tom valu pojedli. Lában jej nazval Jegar-sahaduta (to je Násep svědectví) a Jákob jej nazval Gal-ed (to je Val-svědek). A Lában řekl: "Tento val je ode dneška svědkem mezi mnou a tebou." - Proto se jmenuje Gal-ed nebo Mísba (to je Hlídka), neboť Jákob řekl: "Hospodin ať je na hlídce mezi mnou a tebou, že už spolu nebudeme nic mít." -*

*Joz 4,3 Vyneste zprostřed Jordánu, odtud, kde nepohnutě stály nohy kněží, **dvanáct kamenů**, vezměte je s sebou a složte je na místě, kde této noci přenocujete...To bude mezi vámi na znamení. Až se v budoucnu budou vaši synové vyptávat: **»Čím jsou pro vás tyto kameny?«**, odpovíte jim: **»Vody Jordánu se rozestoupily před schránou Hospodinovy smlouvy; když procházela Jordánem, vody Jordánu se rozestoupily.« Tyto kameny budou Izraelcům pamětným znamením navěky.**"*

*Joz 24,27 A všemu lidu Jozue řekl: "Hle, **tento kámen bude proti nám jako svědek, neboť slyšel všechna slova, která s námi Hospodin mluvil**. Bude proti vám jako svědek, abyste nezapírali svého Boha."*

*1 Sa 7,12 **I vzal Samuel jeden kámen** a položil jej mezi Míspu a Šén. Dal mu jméno Eben-ezer (to je Kámen pomoci) a prohlásil: "Až potud nám Hospodin pomáhal."*

Jiří Gruber (dokončení v příštím čísle)

O generaci, která se dobrovolně rozhodla žít jinak

Máme proč se rmoutit, a přece se stále radujeme; jsme chudí, a přece mnohé obohacujeme; nic nemáme, a přece nám patří vše.

2. Korintským 6, 10

Proč se někteří lidé dobrovolně vzdávají luxusu dnešní doby? Kolik podob vůbec luxus může mít? A o čem je ekologický luxus? Kde se vzal a co obnáší? Otázkami ekologicky příznivého životního způsobu se v Česku dlouhodobě zabývá bioložka a socioložka Hana Librová. Od roku 1997 je profesorkou sociologie a působí na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde založila obor humanitní environmentalistika a Katedru environmentálních studií.

Podle většiny ekonomických teorií se lépe mají lidé ve společnosti, jež hodně utrácí. Přesto jsou častěji spokojenější lidé, kteří nakupují neradi a hledají jiné cesty, jak žít život, který budou považovat za plnohodnotný a naplněný. Dávají přednost životu v dobrovolné skromnosti.

Tuto skutečnost zachytila Hana Librová poprvé v knize Pestří a zelení (kapitoly o dobrovolné skromnosti), která vyšla v roce 1994. Je výstupem výzkumu složeného z hloubkových rozhovorů s rodinami, které po revoluci často odešly z měst na venkov a rozhodly se, že v době, kdy se spotřeba začala prudce stupňovat, nepodlehnou tomuto trendu. Jejich rozhodnutí (často bez původního zamýšlení) vedlo k tomu, co socioložka označila za dobrovolnou skromnost a ekologicky příznivý život. Nebyli to povětšinou zarytí ochránci přírody, prostě jen lidé toužící žít jinak, kteří rezignovali na výhody, které skýtá město (obchody, blízkost škol a lékařské péče atd.) i na budování kariéry.

Do stejných rodin se Hana Librová vydala znovu po deseti letech, aby zjistila, kam se jejich život posunul, zda vydržely v tom, co si kdysi předsevzaly. Své výsledky prezentovala v roce 2003 v knize Vlažní a váhaví (kapitoly o ekologickém luxusu).

Loni vyšla třetí kniha nazvaná Věrní a rozumní (kapitoly o ekologické zpozdilosti). Zaměřuje se na to, zda si respondenti svůj postoj k životu udrželi, nebo dali přednost většímu pohodlí. Ukázalo se, že kdysi pestří a zelení postupně ze svých plánů slevili, na většině svých postojů a názorů ale stále trvají a řídí se jimi.

Hana Librová si napotřetí ke spolupráci přizvala i své studenty a kromě návratu do domácností z předchozích knih se věnuje i dětem dřívějších pestrých a zelených, které jsou dnes již většinou dospělí. Kniha tak obohacuje o pohled nové generace na jejich dětství a dospívání, na výchovu spojenou s materiálním

omezování a na její důsledky v rozhodování a způsobu života mladých lidí. Děti se obvykle kvůli studiu nebo práci přesunuly do větších měst, ne ve všem jsou tak důslední jako jejich rodiče, v postojích předchozí generace ale setrvávají.

Pro všechny sledované rodiny (i pro jejich dospělé děti) je po celá léta charakteristické, že jim není sympatický konzumní způsob života. Nejsou neteční k dění kolem a často se zapojují do aktivit občanské společnosti. Řada z nich je starosty nebo členy zastupitelstev, v místě, kde žijí, pořádají akce a pečují o rozvoj komunity a okolí svého bydliště.

V závěru zatím poslední knihy Hana Librová konstatuje, že za téměř čtvrt století se navštěvované domácnosti posunuly jinam. Stále sice „zaostávají“ za společností plnou moderních výtvarných děl, žijí jinak, snad zodpovědněji a ve větší harmonii. Upřímně však dodává, že většinu rodin, které při sepisování poslední knihy navštívila, by v roce 1992, kdy s výzkumem začala, do svého souboru nejspíš nevybrala.

Doba je jiná a jiní jsou lidé, kteří v ní žijí. Těžko srovnávat situaci porevolučních let s problémy a přístupem dnešní společnosti. Z věrných a rozumných přesto stále číší právě ta věrnost, rozumnost, respekt a úcta k tomu, kým jsme, kde žijeme a kdo a co nás obklopuje.

Jana Vondrová

Od pestrých přes váhavé k věrným

Zamyšlení

Na začátek mi dovoluňte citovat z předmluvy ke knize Věrní a rozumní, kde paní profesorka Hana Librová píše:

„Při psaní vzpomínám ještě na jednoho nebožtíka, na Tomáše Ryšavého. Byl typickým organizátorem kulturního života na malém městě a vyhraněným představitelem skeptiků mezi pestrými. Určitě by se mne zastal před čtenáři kritizujícími kapitolu o environmentálním žalu.“ (Věrní a rozumní, MU Brno 2016, str. 10)

Tak tady někde je třeba začít. U Tomáše šla skepse ruku v ruce s nadějí, vírou a tichou, skoro až plachou, radostí. Možná to nejde dohromady, ale bylo tomu tak. S paní profesorkou Hanou Librovou jsme se poznali díky Tomášovu zájmu o ekologii, posléze i díky jeho postgraduálnímu studiu. Pozvání do Miroslavi na přednášku v našem sboru na sebe nedalo dlouho čekat, a tak se paní Hana Librová dostala i k nám do rodiny a později naše rodina do souboru těch, kteří vystupují v knize Pestří a zelení. Kniha vyšla zjara roku 1994, 17. listopadu toho roku Tomáš zemřel. A tak jsme zůstaly samy, tři dcery a já, na život i na vše ostatní.

Ještě za manželova života se mi vkrádala do mysli pochybnost, zda jsme v souboru dotazovaných pestrých a zelených právem. A pochybnosti trvají. Podtitul první z knih zní Kapitoly o dobrovolné skromnosti. Patří sem i ti, pro které je skromnost nutností? Jak své dětství a mládí vidí moje starší dcery dnes? Něco mě překvapilo, něco dojalo či potěšilo. Občas s údivem, někdy s úlevou, jindy s radostí jsem pročetla shrnutí rozhovorů s nimi v poslední knize Věrní a rozumní. Díky dětství a mládí ať už v dobrovolné či vynucené skromnosti se jim více méně daří vyhýbat se konzumnímu způsobu života. Každá trochu jinak, ale obě svým způsobem pokračují v tradici rodiny svou angažovaností ve společenství obce i sboru. Možná jsme právě tady u toho podstatného. Životní styl utváří jak výchova, tak okolnosti dětství a mládí, rodina spolu se sborem, přístup ke vzdělávání, ať už oficiálnímu či soukromému, sborový život, víra. To jsou hodnoty, které stojí za to chránit a předávat dál. Podmínky dnešního života jsou zcela jiné, než byly před třiceti či padesáti šedesáti lety. Jiné jsou výhody, jiná úskalí a nebezpečí. Být mezi těmi, jimž paní profesorka Hana Librova věnovala během více než dvaceti let tolik pozornosti, je zavazující. Nevím, jestli by naše rodiny dnes obstály a byly zařazeny do jejího souboru. Kdysi pestří, pak váhaví, ale snad přece jen věrní... Skromnost učí štědrosti. Na první pohled jde o protimluv, ale je tomu tak. A v dnešním světě lze být skromný i štědrý zároveň – skromný v osobních nárocích, štědrý ke sboru, k církvi, ke společnosti. Štědrý může být i ten, kdo nemá nazbyt, vzájemná služba dary, které nám byly svěřeny, to je možná ta věrnost, k níž se pomalu, občas i velmi těžce, dopracováváme.

Zařazení naší rodiny do společnosti zkoumaných si velmi vážím. Každé setkání s paní profesorkou Hanou Librovou bylo a je obohacující a vzácné. Setkání s jejími žáky, pokračovateli v díle, bylo pokaždé radostné a plné naděje. Jsem za to velmi vděčná.

Lia Ryšavá, Miroslav 2017

OSOBNOSTI ČESKÉ REFORMACE

Poslední Rožmberkové, Vilém a Petr Vok

3. část

Dosavadní rozmařilý život přivodil Petrovi kromě obrovského zadlužení i trvalé zdravotní následky. Druhou polovinu jeho života poznamenalo také poznání, že i jeho konec se blíží. Přivlastnil si výzvu „Pamatuj na smrt!“ a aby nezapomněl, od té doby měl stále na dohled lidskou lebku. Vzdal se všech zábav i zálib a začal se léčit. V lázních kromě předepsaných léčebných kúr mu nařídili omezení v jídle a pití i zdrženlivost ve styku s ženami.

Petr se vědomě odvrátil od římské církve už kolem svých dvaceti let, kdy se seznámil s učením německé reformace, ale ta ho tehdy plně nepřesvědčila. Později se přihlásil k novoutrakvismu, ale ani tam nenašel, co hledal. Začal se zajímat o bratrskou literaturu. Podle vlastního vyjádření, když poznal učení Jednoty, dlouho nad ním uvažoval a obdivoval „jak mnohá protiventství a pokušení snášejí“ bratři pro svou víru a jak moc touží po „učení čistém a pravém“. Naopak Vilém, v mládí tolerantní katolík, se později stále více

přikláněl k rozhodnému katolictví, nestal se však fanatikem. Petrův odklon od římské církve neschvaloval, ale pokud by Petr navenek zůstal u církve podobením, zákonem uznávané, byl by ochoten se s takovým stavem smířit. To se však nestalo. Petr se aktivně zapojil do zápasu o přijetí České konfese (1575), zatímco Vilém bránil všemi silami její legalizaci. Tehdy se oba bratři v názorech úplně rozešli.

V té době začala Petra trápit starost o zachování rodu. Ačkoliv starší bratr Vilém byl čtyřikrát ženatý, z žádného manželství se mu syn nenarodil. Tím větší odpovědnost za dědice padala nyní na Petra. Blížil se už ke čtyřicetám, když začal hledat ženu, se kterou by se oženil. Vybral si Kateřinu z Ludanic, věkem mnohem mladší, než byl sám. Ta pocházela z evangelického šlechtického rodu, v raném dětství jí však zemřeli oba rodiče a byla vychovávána poručníkem. Měla tedy podobné dětství jako Petr. Rodovým sídlem Kateřiny byl mocný hrad Helfštýn ve stejnojmenném panství s městem Lipníkem.

V době svatby měla snad jen 14 let (1580). Přátelé očekávali od sňatku nový rozkvět rodu. Sídlem novomanželů se stala Bechyně. Kateřina dostala po svatbě jako dědictví po otci panství helfštýnské, což částečně zlepšilo Petrovu finanční situaci. Ač byli manželé tak rozdílného věku, bylo manželství šťastné. Problémy Petr překonával humorem a s manželkou jednal jako shovívavý otec, což Kateřina přijímala vděčně. Později se ale u manželky projevila duševní porucha a ta se zhoršovala. Petr manželku nikdy neopustil a podle zachované korespondence mezi nimi ji do smrti velmi miloval.

Ačkoliv měl Petr k Jednotě blízko, se vstupem do ní dosud nespěchal. Snad si příliš vážil své svobody a bránil se podřídit bratrské kázni. Sňatek s Kateřinou mu však přinesl nové styky se šlechtou a kazateli Jednoty. Výsledkem bylo pozvání bratrského seniora do Bechyně, kde pod jeho vedením vstoupil do Jednoty (1582). Od té doby se konaly na zámku bratrské bohoslužby. Svoji

příslušnost k Jednotě však s ohledem na bratra projevoval jen na svých panstvích. Přesto se vztahy obou bratrů dále horšily. Petr se cítil bratrem zavržen a ve vzduchu proti němu se rozhodl k okázalému vystoupení před veřejností. S hlučným troubením a zpěvem, s rozdáváním almužen přijížděl do bratrského sboru, střediska Jednoty v Mladé Boleslavi, aby se s dalšími pány a rytíři účastnil přijímání sv. večeře Páně vysluhované bratrskými kněžími. Totéž po čtyřech měsících uskutečnil i na Moravě, v Lipníku. To Viléma natolik rozhněvalo, že pohrozil Petrovi snad i vyděděním. Byl představitelem české vlády, pro niž Jednota představovala zakázané společenství. A v této situaci se jeho vlastní bratr hlásil veřejně k členství v nelegální organizaci! Roztržka mezi bratry byla tak velká, že ovlivnila v Čechách i veřejný život i vztahy mezi šlechtou.

S horšícím se zdravím, kdy Vilém cítil, že jeho život se blíží konci, navzdory své pohrůzce zatoužil se s bratrem znovu usmířit. I Petr si přál smíření, ale byl opatrný, aby ukvapeným jednáním dál nezhoršil jejich vztah. Těch, kteří si přáli udobření obou bratrů, bylo mnoho a každý z nich podle svých možností usmíření napomáhal. Při poslední cestě Viléma do Prahy mu Petr připravil vřelé uvítání, které Vilém vděčně přijal. Tak se jejich dobrý vztah znovu obnovil a před svou smrtí Vilém celé rožmberské panství odkázal Petrovi.

Po smrti bratra přenesl Petr Vok své sídlo z Českého Krumlova do Třeboně. Na počátku vladařství Petra Voka se na panství projevila nejistota. Nový vladař nebyl zkušný, nikdy nezastával žádný důležitý úřad a pro tehdejší dobu byl stařec. (Žádný z jeho předchůdců nenastupoval do funkce v tak pozdním věku 53 let.) Také jeho dvanáctileté bezdětné manželství nedávalo naději na potomka, který by naplnil očekávání, že rod bude pokračovat.

Navíc Petrovo zadlužení bylo značné, po smrti bratra se dále znásobilo jednak dluhy za Vilémovu osobní reprezentaci představitele české vlády, jednak převzetím celého rožmberského panství. O tom však málokdo věděl a sám Petr Vok za tak zoufalých okolností neztratil chladnou hlavu. Především se plně přiznal k Vilémovu odkazu a na jeho rozhodnutích nic nezměnil. Potom se pustil do trpkých úsporných opatření, kde využil svých zkušeností s oddlužením. Neobešlo se to bez nářků na omezené přídělky pro dvorní kuchyň, byly ale také sníženy náklady na údržbu budov a došlo i na prodej části panství a snížení personálu. Přes řadu chyb se Petrovi podařilo nejkřiklavější věřitele částečně uspokojit a tak zlepšil i svou pošramocenou pověst. Potřeboval dál pokračovat v úsporném úsilí, ale prudký spád událostí mu v tom zabránil.

Ladislav Hájek

Obrázky v textu: Hrad Helfštýn, zámek v Třeboni.

Dokončení v příštím čísle.

BUDE

Nešpor varhanní jubilejní

Při příležitosti 25. výročí uvedení nových varhan v Blahoslavově domě do užívání se zde připravuje další z hudebních nešporů. Se svým programem sestávajícím z Dvořákových Biblických písní a varhanních improvizací zde vystoupí basbarytonista Jiří Miroslav Procházka a varhaník Martin Jakubíček. Nešpor se koná v Blahoslavově domě třetí říjnovou nedělí (22. 10.) od 18 hodin a všichni jste k němu zváni.

Kavárnička Brno I

- 4.10. Sestra Věra Bednářová o italské barokní hudbě s ukázkami zpěvu Magdaleny Kožené na CD
- 11.10. Vystoupení studentů konzervatoře
- 18.10. Bratr Jan Franců: promítání fotografií z cest
- 25.10. Sestra Růžena Medková o historii vzniku některých duchovních písní

Hudební nešpory v Červeném kostele

V neděli 1. října v 19:30 se konají další hudební nešpory, při nichž bude účinkovat Brno Gospel Choir a kázat Jana Hofmanová. Dobrovolná sbírka bude věnována Hospicu sv. Alžběty v Brně.

Pojďme spolu - ekumenická pouť jižní Moravou

Brněnský seniorát ČCE a Matice velehradská zvou všechny zájemce, mladší i starší, jednotlivce, páry i rodiny na pěší pouť z Brna do Nosislavi po památných místech židlochovického panství, která v minulosti spojovala i dělila křesťany podjednou i podobojí, Čechy i Němce na obou březích Svatky.

Ekumenická pouť Pojďme spolu navazuje jak na tradici poutí katolických, např. vranovské, křtinské nebo velehradské, tak na novější tradici brněnských Poutí smíření, a dává této tradici ekumenický rozměr. Cílem pouti je připomenout soužití katolíků a evangelíků, Čechů a Němců na jižní Moravě a nabídnout příležitost ke společné modlitbě a zpěvu na těch místech, jež se v minulosti stávala často místem bolestného rozdělení a nepochopení.

Kdy a kde? V sobotu 14. října 2017 v 8.30 sraz na mostě u soutoku Svatky a Svitavy (parkoviště u Olympie) a v 9 hod. začátek pouti na špici mezi oběma řekami.

Kudy a jak? Pouť je dlouhá 23 km a počítáme s tím, že ji projdeme za 7 hodin včetně zastavení a občerstvení:

- 1. zastavení:** soutok Švarcavy a Svitavy jako symbol soužití (Němci a Češi, evangelíci a katolíci)
- 2. zastavení:** Modřice jako příklad staré německé kolonizace Brněnska, sv. Gotthard, modřický hrad
- 3. zastavení:** benediktinský klášter v Rajhradě
- 4. zastavení:** kostel Nanebevzetí Panny Marie v Blučině a jeho evangelická i katolická historie
- 5. zastavení:** Židlochovice jako sídlo panství, Strejcův sbor
- 6. zastavení:** evangelický sbor v Nosislavi od počátků české reformace do dneška
- 7. zastavení:** kostel sv. Jakuba staršího v Nosislavi a jeho evangelická i katolická historie

Nač se připravit? Oblečení pro každé počasí. Jídlo a pití si prosím vezměte vlastní – posilnit se můžete při zastavení v Rajhradě. Pro případ naprosté nepřízně počasí nebo fyzické indispozice je připraveno doprovodné vozidlo. V nosislavském sboru nabídneme vyčerpaným poutníkům guláš a čaj.

Jak zpátky? Veřejná doprava (autobus s přestupem na vlak) umožňuje návrat z Nosislavi do Brna každou hodinu (odjezdy 16:09, 17:09, 18:09), jízdní doba je 40 min. S ohledem na pohoštění, které chystáme v Nosislavi, i na organizační

zajištění pro případ mimořádně špatného počasí Vás prosíme o předběžné přihlášky.

Přihlásit se můžete od 1. 7. do 30. 9. 2017 na evangelických farách Brno I (farář Jiří Gruber, mobil 776216072), Brno II (farářka Alexandra Jacobea, mobil 737517413) a Nosislav (farář Ondřej Macek) nebo pomocí elektronického formuláře na adrese www.pojdmespolu.eu (Petr Peňáz, mobil 732873082).

„Wanted: Bůh“ je tématem letošního Sjezdu nejen evangelické mládeže

Připomínáme a zveme každého, kdo má rád milé společenství, podnětné programy a pohodové víkendy, na letošní sjezd mládeže, který se bude konat **6. – 8. 10. 2017 v Jablonci nad Nisou**. Na program budou mimo jiné z loňska osvědčené „patnáctiminutovky“ (krátké výstupy zajímavých řečníků na dané téma; v pátek večer). V sobotu se můžete těšit na přednášky biblistů Petra Pokorného, Petra Slámy a Jiřího Mrázka. Připraveny budou i další zajímavé diskuse a besedy o právu, soudech, válce i vězení. Pro zájemce bude možnost prožít a vyzkoušet si bibliodrama s odborníci a biblistkou Mireiou Ryškovou anebo se třeba přihlásit na hudební či výtvarnou dílnu. Čeká nás také setkání se synodním seniorem Danielem Ženatým, sporty, divadlo, koncerty a společné jídlo. Samozřejmě nebudou chybět ani pobožnosti, modlitby z Taizé, chvály a nedělní bohoslužby. Celý program i informace o přihlášení naleznete na <http://sjezd.mladez.evangnet.cz/2017/program/> Ohledně možností společného cestování se obraťte na brněnský SOM.

Jarmark v Brně I: Pro radost a z vděčnosti

V rámci Slavnosti díkčinění 5. 11. budeme v Brně I kromě pravidelných bohoslužeb pořádat také sešlost na faře a dobročinný jarmark. Budeme rádi, když se do jeho konání zapojíte, ať už vlastními výrobky a dobrotami, při přípravě jarmarku nebo nákupem shromážděných výrobků. Výtěžek z této sbírky bude věnován na dobročinné účely. Pokud tedy rádi něco tvoříte, pletete, pečete nebo zavařujete a chcete se při tom podělit o radost a užitek z toho, čím jsme obdarováni, můžete se ozvat farářce Janě Hofmanové nebo sestře Dagmar Vtípilové, abychom věděli, na co všechno se můžeme těšit.

LIDÉ VE SBORU

Brno I

1.9.	Jan Šabacký	20 let
4.9.	Dobromila Kopřivová	95 let
6.9.	Pavel Bureš	71 let
6.9.	Vladimír Vaněk	72 let
9.9.	Vít Navrátil	75 let
10.9.	Anna Meissnerová	70 let
10.9.	Pavel Rumíšek	72 let
10.9.	Tomáš Vojtíšek	78 let
11.9.	Klára Šedivá	10 let
12.9.	Barbora Ondrová	40 let
13.9.	Milena Lokajová	79 let
15.9.	Jindřiška Fleischerová	80 let
16.9.	Věra Lorencová	74 let
17.9.	Drahomíra Kalábová	71 let
17.9.	Jarmila Ondráková	71 let
18.9.	Eva Riedlová	72 let
19.9.	Emílie Kačirková	72 let
19.9.	Luisa Malá	10 let
21.9.	Radek Svoboda	40 let
24.9.	Fridrich Polák	79 let
25.9.	Alena Kostelníková	60 let
26.9.	Hana Bártová	40 let
27.9.	Jakub Ventruba	40 let
29.9.	Dušan Marek	80 let
29.9.	Ondřej Sedláček	30 let
29.9.	Hana Šobáňová	30 let
29.9.	Richard Uhl	75 let
1.10.	Bohuslav Zduba	71 let
3.10.	Adéla Polášková	40 let
6.10.	Jaroslav Sochorec	84 let
8.10.	Anna Pichrtová	10 let
10.10.	Julie Štefflová	94 let
12.10.	Věra Měšťanová	79 let
12.10.	Jaroslava Stratilová	87 let
13.10.	Marek A. Hrbek	10 let
16.10.	Jana Jedličková	50 let

Brno II

3.9.	Vlasta Brodská	92 let
3.9.	Jarmila Mauzerová	92 let
3.9.	Eva Ludvová	73 let
5.9.	Bedřich Gottvald	97 let
10.9.	Kamil Boháč	89 let
10.9.	Natali Svobodová	20 let
12.9.	Alžběta Doubravová	10 let
14.9.	Markéta Kosařová	75 let
16.9.	Lydia Pospíšilová	81 let
16.9.	Alena Navrátilová	76 let
18.9.	Milada Červinková	76 let
21.9.	Kamil Novák	60 let
22.9.	Marie Šomková	90 let
22.9.	Věra Hrazdírová	88 let
23.9.	Marta Pánková	94 let
23.9.	Eva Prudká	87 let
23.9.	Věra Hartlová	74 let
23.9.	Ján Dirhan	70 let
24.9.	Gizela Studnicová	89 let
27.9.	Věra Pelcová	73 let
29.9.	Hana Berková	80 let
30.9.	Iva Zlatušková	50 let
4.10.	Hana Dvořáková	75 let
5.10.	Milena Šimsová	85 let
7.10.	Milan Řádek	86 let
9.10.	Jiří Podrábský	77 let
9.10.	Zdena Urbanová	75 let
12.10.	Zdenka Králová	87 let
14.10.	Jana Burešová	76 let
15.10.	Vlasta Studeníková	82 let
16.10.	Helena Vašíčková	90 let
16.10.	Albína Skutková	86 let
16.10.	Jarmila Jílková	82 let
17.10.	Zdeňka Pustinová	85 let
19.10.	Emil Loubal	85 let
21.10.	Robert Chlup	74 let

22.10.	Petr Severa	30 let	21.10.	Hana Průdková	20 let
23.10.	Kryštof Brída	10 let	23.10.	Vlasta Pindejová	91 let
23.10.	Zlata Šebestová	10 let	23.10.	Oldřiška Peňázová	84 let
24.10.	Jana Karlíková	71 let	23.10.	Naděje Popelářová	74 let
26.10.	Vladimír Celer	85 let	24.10.	Silva Hájková	83 let
26.10.	Jana Zlámalová	75 let	24.10.	Ivana Mičková	79 let
27.10.	Adéla Lokajová	20 let	25.10.	Olga Marková	78 let
28.10.	Miloš Šedý	75 let	25.10.	Jana Olga Ulrichová	73 let
29.10.	Alena Skalníková	84 let	27.10.	Božena Jirušková	74 let

Pokřtěni byli:

- 20.7. Anna Zbiralová, nar. 2017
- 6.8. Alexander Čermák, nar. 2016
- 13.8. Greta Ježek, nar. 2017
- 13.8. Šimon a Eva Jandovi, 2015, 2016
- 17.9. Jáchym Šimoník nar. 2017
- 17.9. Eliška Čermáková, nar. 2017
- 17.9. Thea Anna Goliášová, nar. 2016

Rozloučili jsme se:

- 4.8. Božena Vondrová, nar. 1926
- 10.8. Jan Hanák, nar. 1946

Oddáni byli:

- 1.7. Barbora Marvanová a Petr Stojan
- 5.7. Jitka Tomanová a Josef Bednář
- 7.7. Silvie Benešová a Martin Danko
- 5.8. Martina Knoflíčková a Lukáš Hakl
- 26.8. Magdalena Baumannová a Petr Ochvat
- 2.9. Barbora Malá a Tomáš Bílek
- 2.9. Jana Henčlová a Jiří Baudyš
- 9.9. Eva Smejkalová a Jakub Váša
- 16.9. Lucie Eckeltová a Petr Chochole

Brno I

Staršovstvo se ke své pravidelné schůzi sešlo 11. 9. 2017. Ohlédli jsme se za uplynulými událostmi ve sboru, které se konaly v létě, věnovali jsme se přípravě chystaných akcí. Kromě pravidelných setkání v průběhu týdne a v neděli budou na podzim také bohoslužby se skauty (24. 9.), víkend s návštěvou z partnerského sboru z Basileje (6.-8. 10.), ekumenická bohoslužba k výročí reformace (22. 10.) a Slavnost díkčinění (5. 11.). Tak jako v uplynulých letech budou rovněž kurzy Alfa a cyklus podzimních hudebních nešpor. Staršovstvo také projednalo navrhované změny v církevním zřízení a vyjádřilo se k nim a vyslechlo informace o svižně probíhající rekonstrukci fary na Pellicově ulici.

Jana Hofmanová

Brno II

Po letní přestávce se staršovstvo sboru sešlo k další poradě. Vzalo na vědomí zprávu faráře, mimo jiné o letním sborovém pobytu v blažkovském středisku, kterého se zúčastnilo více než 70 účastníků, a zářijovém v Osové Bítýšce se čtyřmi desítkami přítomných. Staršovstvo vyslechlo informaci o ukončení rekonstrukce sborové kuchyňky, o probíhající práci ve farní zahradě a přípravách rekonstrukce zadních sálů Blahoslavova domu. Zvláštním bodem jednání pak bylo schvalování žádostí o dlouhodobější pronájmy sborových prostor.

Martin Horák

Brno – Židenice

Staršovstvo na své schůzi schválilo obvyklý pořad bohoslužeb, o kterém jednalo už před prázdninami. Na základě usnesení synodu a směrnice synodní rady schválilo novou nájemní smlouvu kazatelky. Zabývalo se přípravou sborového programu pro nejbližší období a průběhem oprav, které probíhají na faře.

Radka Včelná

TÝDEN VE SBORU

Brno I

Po – Pá 9-12, St 15-17

Pondělí:

18:30 staršovstvo 9.10.

Úterý:

15:00 DD Věstonická

16:30 dětský klub Ovečky

16:30 biblická hodina pro děti

19:00 příprava NŠ

Středa:

13:00 Diakonie, Hrnčířská 4., 18.10.

15:00 kavárnička

16:00 konfirmandi

18:00 mládež

18:00 kurs Alfa od 4.10.

Čtvrtek:

9:30 klub otevřených dveří 5., 19. 10.

17:00 biblická hodina

Pátek:

18:30 pěvecký sbor

Neděle:

10:00 nedělní škola pro děti

Brno II

Po – Pá 8:30-11:30

Pondělí:

8:30 Dvojka – dětský klub

18:30 staršovstvo 9.10.

Úterý:

8:30 Dvojka – dětský klub

17:00 biblická hod. Tišnov 3., 17.10.

19:00 setkání stř. generace

Středa:

8:30 Dvojka – dětský klub

13:00 Diakonie, Hrnčířská 11., 25.10.

14:00 biblické čtení DD Kociánka 4., 18.10.

18:00 biblická hodina

19:00 mládež I.

Čtvrtek:

9:30 Křesť. služba NN 26.10.

9:30 Mateřský klub 12., 26.10.

14:30 Odpolední káva 5. 10., 19.10.

16:00 vyučování dětí, konfirmační příprava

17:30 mládež II.

Pátek:

8:30 Dvojka – dětský klub

Sobota:

9:30 DD Kociánka 14.10.

Neděle:

9:00 nedělní škola

10:00 setkání v Blahosl. domě

Brno – Husovice

Čtvrtek:

17:15 mládež

19:00 biblická hodina

20:00 staršovstvo 12.10.

Pátek:

15:30 děti

Neděle:

9:00 nedělní škola

18:00 Desert 8.10.

Brno – Židenice

Pondělí:

13:30 bibl.hod.pro děti

Blansko

14:30 konfirmandi Blansko

18:30 staršovstvo 2.10.

19:00 bibl.hod.Blansko 9. a 24.10.

20:00 příprava NŠ 16.10.

Úterý:

15:30 biblic. hodina pro děti

16:40 konfirmační příprava

18:00 modliteb. setkání 4.10.

19:00 Modlitby a zpěvy z Taizé 10.10.

19:19 DŽES kromě 10.10.

Středa:

17:00 mládež

19:00 biblická hodina

Pátek

19:00 střední generace 20.10.

Neděle:

9:10 nedělní škola

10:00 setkání u kávy a čaje

18:30 pěv. sbor ChraPoT

Brno I**Brno II****Brno - Husovice****Brno - Židenice**

1.10.	16. neděle po sv. Trojici BK Jaroslav Vítek ČK Jaroslav Vítek Rch bude oznámeno ČK 19:30 Jana Hofmanová <i>nešpory</i>	BD Martin Horák Tiš Saša Jacobea	Hu Štěpán Hájek <i>rodinné</i> ČK 19:30 Jana Hofmanová <i>nešpory</i>	Žd Olga Tydlitátová, VP Bl Pavel Krkoška, čtené
8.10.	17. neděle po sv. Trojici BK Jana Hofmanová ČK Michel Cormuz, <i>Basilej</i> , Jana Hofmanová	BD Saša Jacobea Tiš Martin Horák	Hu Štěpán Hájek	Žd Radka Včelná, VP Bl Radka Včelná, VP <i>Díkůčinění</i>
15.10.	18. neděle po sv. Trojici BK Jiří Gruber ČK Jiří Gruber Rch Jiří Gruber	BD Saša Jacobea, VP Tiš Martin Horák, VP	Hu Štěpán Hájek, VP <i>Díkůčinění</i>	Žd Radka Včelná Bl Radka Včelná
22.10.	19. neděle po sv. Trojici ČK Marián Čop, VP <i>500 let reformace</i>	BD Iva Květonová Tiš Saša Jacobea	Hu Štěpán Hájek	Žd Radka Včelná Bl kazatel CB
29.10.	20. neděle po sv. Trojici BK Jiří Gruber ČK Jiří Gruber	BD Martin Horák Tiš Saša Jacobea	Hu Jiří Šimsa	Žd Radka Včelná Bl Radka Včelná
5.11.	21. neděle po sv. Trojici BK Jana Hofmanová, VP ČK Jana Hofmanová, VP Rch Jana Hofmanová, VP <i>Díkůčinění</i> ČK 19:30 Jiří Gruber <i>nešpory</i>	BD Iva Květonová Tiš Saša Jacobea	Hu Štěpán Hájek <i>rodinné</i> ČK 19:30 Jiří Gruber <i>nešpory</i>	Žd Radka Včelná, VP Bl Radka Včelná, VP

BK: Betlémský kostel v 8:30
ČK: Červený kostel v 10:00
Opl: sál Opletalova 10:00
Rch: Rychmanov v 14:15

BD: Blahoslavův dům v 9:00
Tiš: Tišnov v 10:30
Kuř: Kuřim v 9:00

Hu: Netušilova 26 v 9:00
Ma: Maloměřice, Borky 7
DDS v 10:30

Žd: Židenice v 9:00
Bl: Blansko v 14:00